

ÄLYÄ LUONNOSTA

Uutteista suoja-aineita tekstiilimateriaaleihin vihreän kemian menetelmillä

LUONNONTUOTEALAN TUTKIMUSSEMINAARI
- Tutkimustiedolla ekosysteemipalveluille
arvonlisää
8.11.2022 Mikkeli

Susan Kunnas, FT, tutkija
Luonnonvarakeskus

Luonnon älykäs suojausmekanismi

Tekstiilien pitkät kuljetusmatkat

A top-down photograph of a group of people sitting on a grassy field. Their hands and feet are arranged in a circle, touching the grass. Many of the hands have bright green nail polish. The people are wearing various accessories like bracelets and a wristband. A green rectangular box with the word "Innovaatio" in white, bold, sans-serif font is centered over the image.

Innovaatio

ARKTISET
KASVIT &
LUONNON-
TUOTEALAN
YRITYKSET

VIHREÄ KEMIA,
LABORATORIO-
ANALYYSIT &
MATERIAALI-
TESTAUS

TEKSTIILI- &
VAATETUSALAN
YRITYKSET,
DESIGN & TAIDE

YMPÄRISTÖ-
VAIKUTUKSET,
LAATU,
PALVELU-
MUOTOILU &
TKI

F.BAD II –PROJEKTIN TAVOITE:
ÄLYTEKSTIILITUOTEPROTOTYYPIT, JOIDEN TOIMIVUUS, TURVALLISUUS JA
TUOTANTOPROSESSIN ALUSTAVAT YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET ON TUTKITTU

POHJOISEN KASVIT

Esim. keruukasvi suopursu

viljelty väinönputki

-
- 1) ESIKÄSITTELY
  - 2) UUTOT (SC - CO₂)
  - 3) UUTEANALYYSIT & TEKSTIILITESTAUKSET

-
- 4) MIKROKAPSELOINTI
TAI MUUT TEKNIIKAT
  - 5) KIINNITYS TEKSTILIIN
  - 6) MATERIAALITESTAUKSET

MYRKYTTÖMÄT &
ANTIMIKROBISET
HYÖNTEISKARKOTETEKSTIILIT

Leverage from
the EU
2014–2020

Future
Bio-Arctic

Future
Bio-Arctic

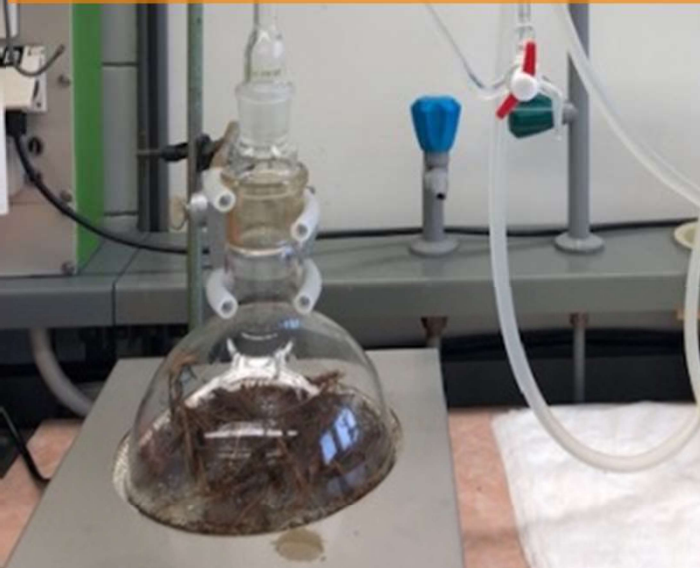
Future
Bio-Arctic Design II

Luke
NATURAL RESOURCES
INSTITUTE FINLAND

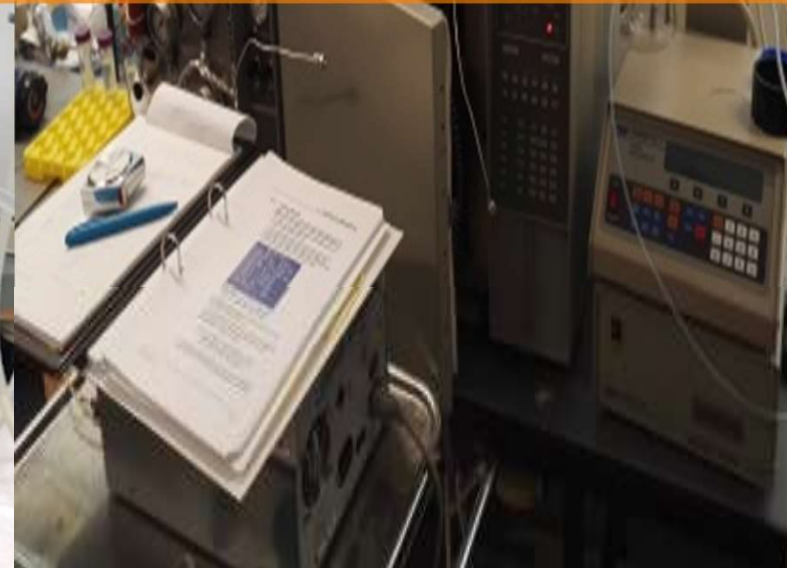
VESIHÖYRYTISLATUT ETEERISET ÖLJYT

- Saannot n. 1-2 m-% ilmakeiväiselle raaka-aineelle
- Haihtuvat yhdisteet pääkomponentteina
- Antimikrobiset vaikutukset laajakirjoiset, mutta uutepesifiset

scCO₂-UUTTEET LABORATORIOMITTAKAAVA

- Saannot noin 2 m-% väinönputken juurella ja noin 9 m-% suopursulla (varret + lehdet)
- Haihtuvien yhdisteiden määrä huomattavasti pienempi kuin tisleillä
- Antimikrobiset vaikutukset uutepesifisiä

scCO₂-UUTTEET PILOTTIMITTAKAAVA

- Saannot suuremmat kuin laboratoriomittakaavassa
- Haihtuvien yhdisteiden määrä vastaavasti kuin laboratoriomittakaavassa
- Antimikrobiset vaikutukset vastaavasti kuin lab. mittakaavassa

Tisleiden ja uutteen pääkomponentit (GC-MS)

VESIHÖYRYTISLAUS – ETEERISET ÖLJYT

Väinönputken juuri:

Monoterpeenit α - & β -felandreenit (268 mg/g & 208 mg/g), α -pineeni (111 mg/g), sabineeni (87 mg/g), p-symeeni (84 mg/g), 3-kareeni (74 mg/g) and D-limoneeni (46 mg/g)

Suopursu (lehdet ja varret):

Palustroli (491 mg/g), β -myrseeni (399 mg/g) ja ledoli (202 mg/g)

scCO₂-uutteet

Väinönputken juuri:

Kumariini ostholi (11 mg/g)

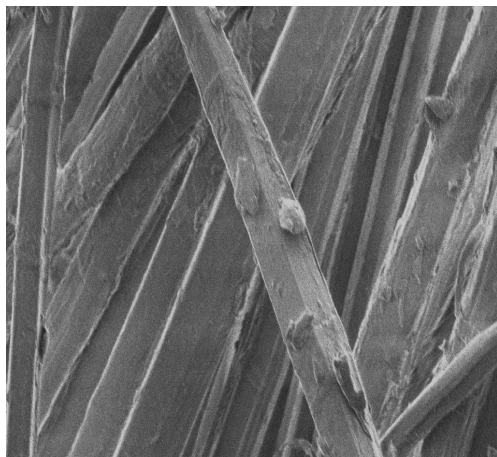
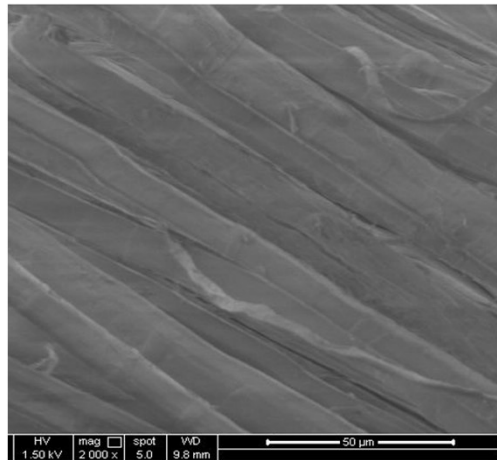
Suopursu (lehdet ja varret):

Palustroli (251 mg/g) ja ledoli (178 mg/g)

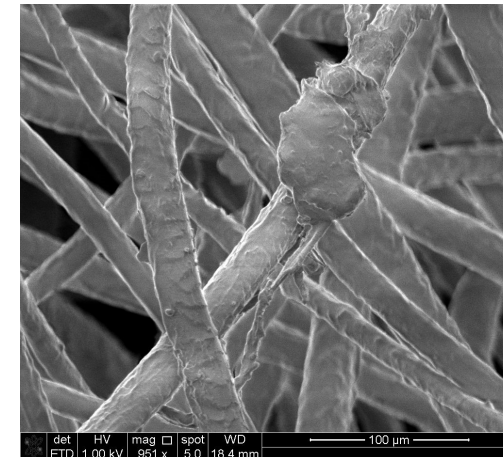
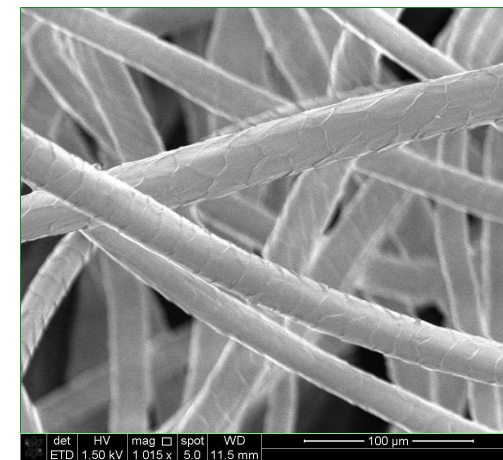
Korpinen, R. I., Välimaa, A.-L., Liimatainen, J. & Kunas, S. 2021. Essential Oils and Supercritical CO₂ Extracts of Arctic Angelica (*Angelica archangelica* L.), Marsh Labrador Tea (*Rhododendron tomentosum*) and Common Tansy (*Tanacetum vulgare*) – Chemical Compositions and Antimicrobial Activities. *Molecules* 26: 7121.

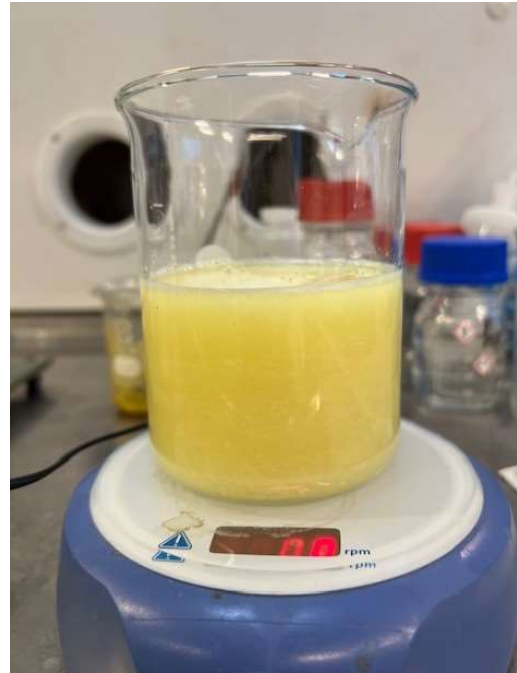
UUTEMIKROKAPSELEIDEN KIINNITTÄMINEN

UUTEIDEN KIINNITYS SIDOSAINEIDEN AVULLA

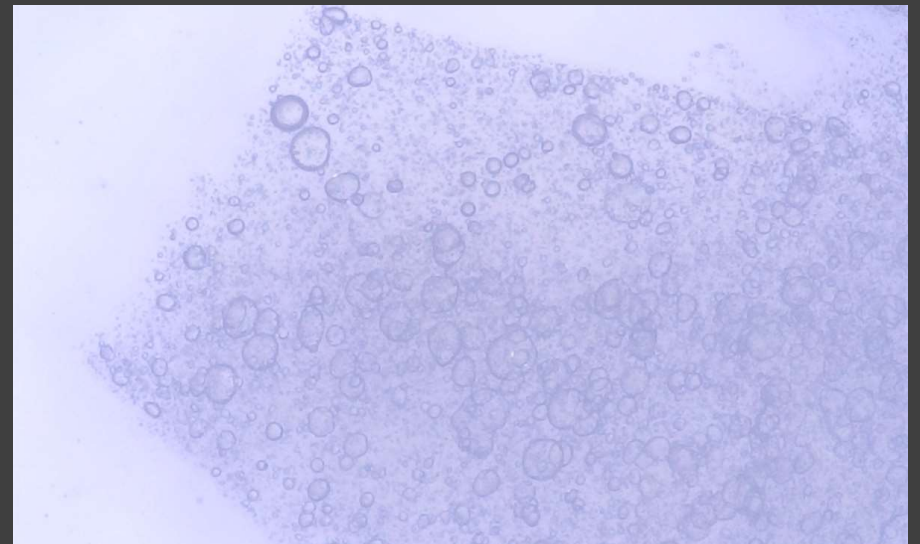
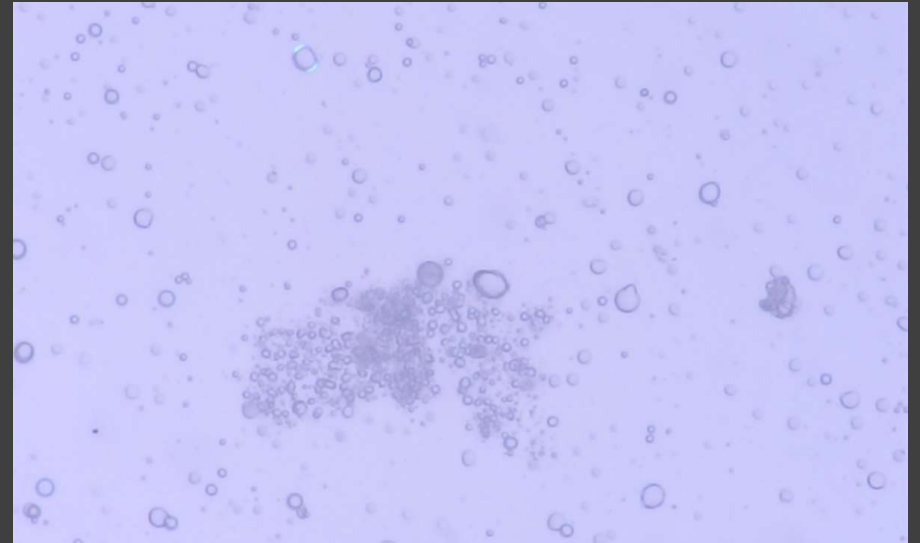
Mikrokapselointi

- Kitosaaniliuokseen lisättiin surfaktanttina eli pinta-aktiivisena aineena Lutensol30:a. Liuosta sekoitettiin Ultra Turraxilla ja samalla lisättiin hitaasti väinönputken juuren scCO₂-uutetta tai suopursun scCO₂-uutosta saatua vahaa sekoitettuna parafiiniöljyyn. Emulsio kaadettiin pisarottain NaOH-liuokseen ja annettiin sekoittua magneettisekoittajalla. Näytteestä otettiin 0,5 ml:n näyte digitaalimikroskoopille, jossa havaittiin, että kapselit ovat oikean kokoisia (halkaisija < 50 µm, mikrokapselien halkaisija täytyy olla välillä 50 nm – 2mm) ja muotoisia (pyöreitä)
- Mikrokapselit suodatettiin ja huuhdeltiin iv-vedellä.

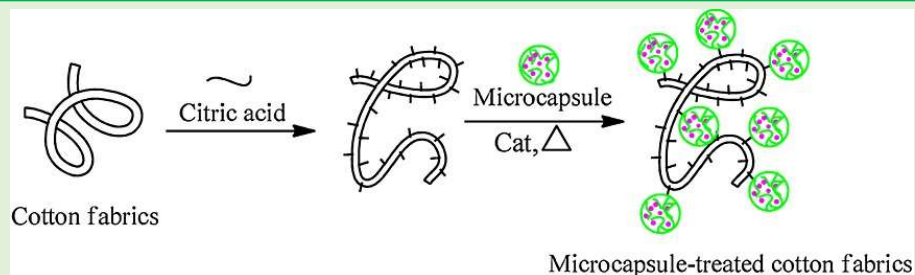
Leica Olympus- digitaalimikroskooppikuvat mikrokapseleista

- SP- ja VP-
kitosaanimikrokapselien
keskimääräinen partikkelikoko
alle 6 μm

Mikrokapselien kiinnitys tekstiilimateriaaliin

Yang, Z., Zeng, Z., Xiao, Z. and Ji, H. (2014), Preparation and controllable release of chitosan/vanillin microcapsules and their application to cotton fabric. *Flavour Fragr. J.*, 29: 114-120. <https://doi.org/10.1002/ffj.3186>

Vesihauteessa:
mikrokapselit vedessä

Osa näytteistä käytettiin
uunissa 105°C:ssa 5 min

Sitruunahappohauteessa:
mikrokapselit, sitruunahappo ja NaH_2PO_4

Osa näytteistä käytettiin
uunissa 105°C:ssa 5 min

Tasokuivaus yön yli huoneilmassa.

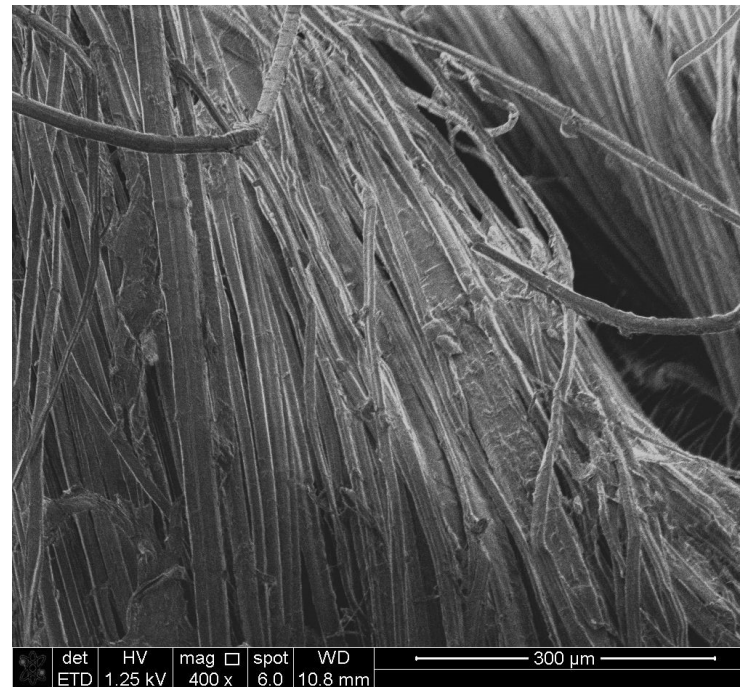
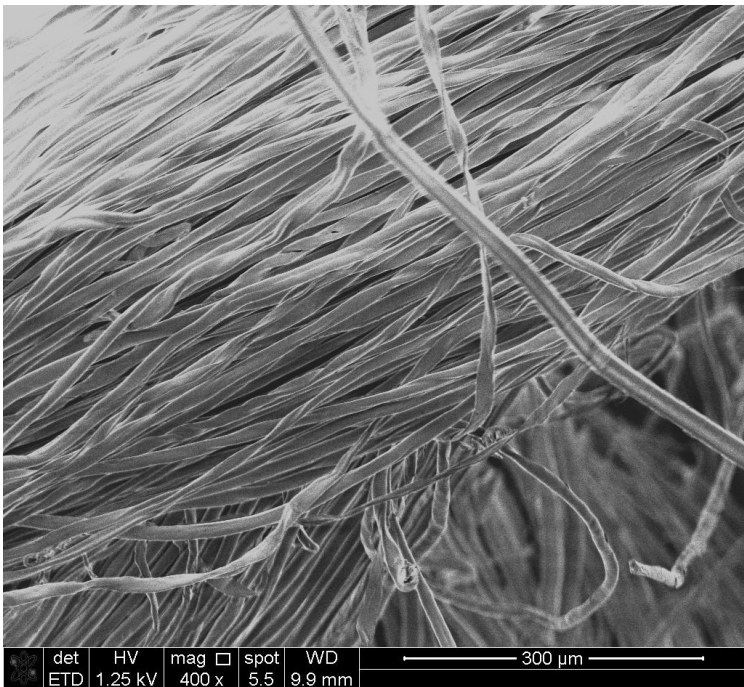
Pesu 2 x 300 ml:lla ionivaihdetulla vedellä 5 min sekoittaen.

Tasokuivaus yön yli huoneilmassa.

Tekstiilinäytteiden kuvantaminen Lapin AMK:ssa

- Näytteet kuvattiin FEI Quanta Feg 450 -pyyhkäiselektronimikroskoopilla hiilestämättöminä erilaisilla suurennuksilla 1.25 kV kiihdytysjännitteellä, spottikoko 5.5.
- Näytteet jätettiin hiilestämättä, koska hiilipinnoite vääristää myöhemmin tehtäviä Raman-analyysejä.

Kuvat: Soile Sääsä, Lapin AMK

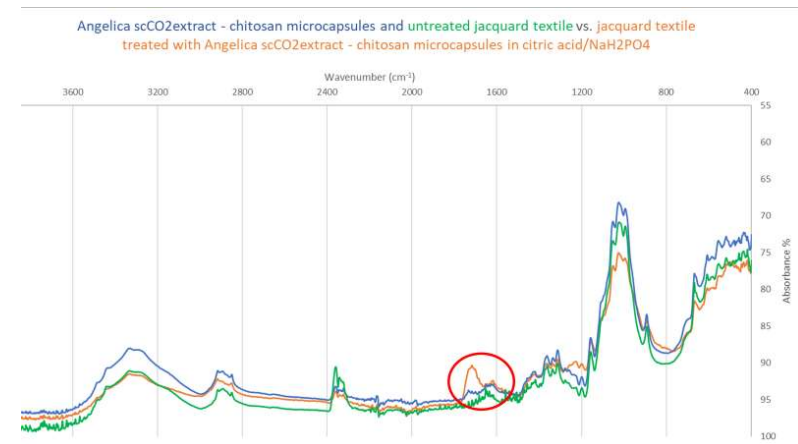

ATR-FTIR-analyysit

(attenuated total reflectance-Fourier transform infrared)

- Mittaukset utteista, lähtöreagensseista, mikrokapseleista, tekstiileistä ennen ja jälkeen mikrokapselikäsittelyn (3 rinnakkaismittausta / näyte)
- Tuloksissa viitteitä kovalenttisen sidoksen syntymiseen mikrokapselin ja selluloosakuidun välillä sitruunahapon toimiessa linkkerinä

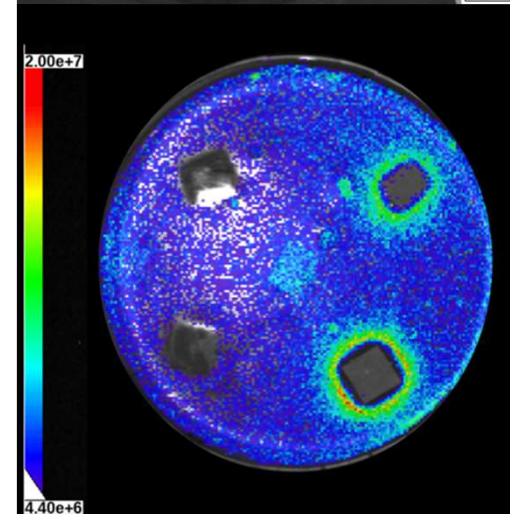
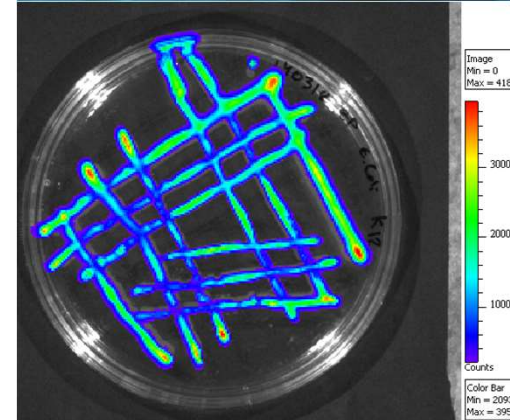
Kuvat: Tutkija Jenni Tienaho, Luke

Bakteeribiosensorit

E. coli K12+pcGLS11   *S. aureus* RN4220 + pAT19

Geneettisesti manipuloitu tuottamaan jatkuvaa luminesenssivalosignaalia, jota voidaan seurata luminometrilla. Antibakteeristen aineiden läsnäolo heikentää valosignaalia annosvasteisesti.

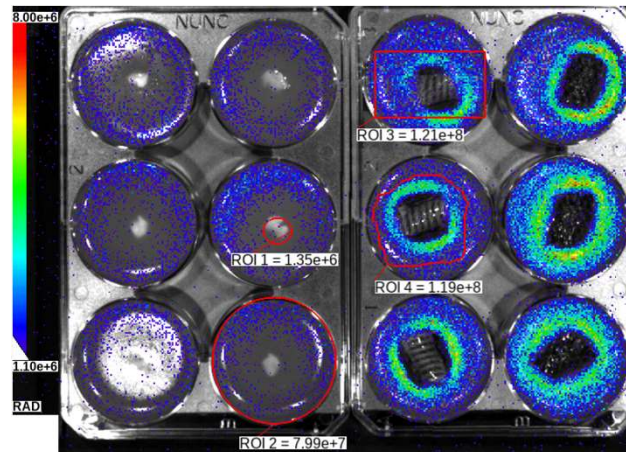
Kumpikin ensi kerran julkaistu: Vesterlund et al. (2004)

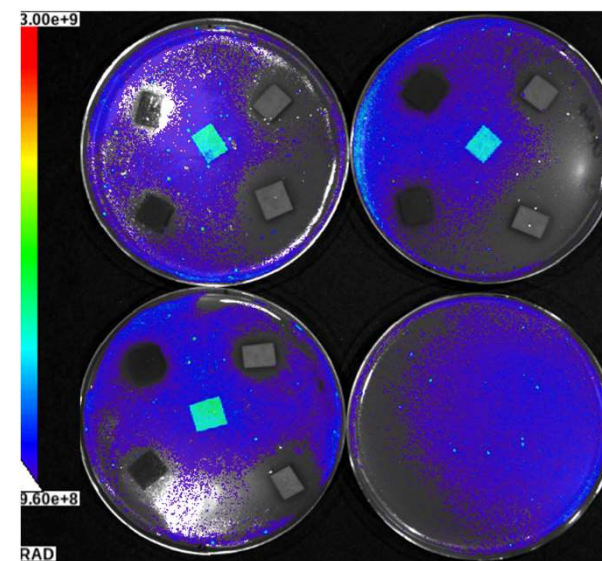
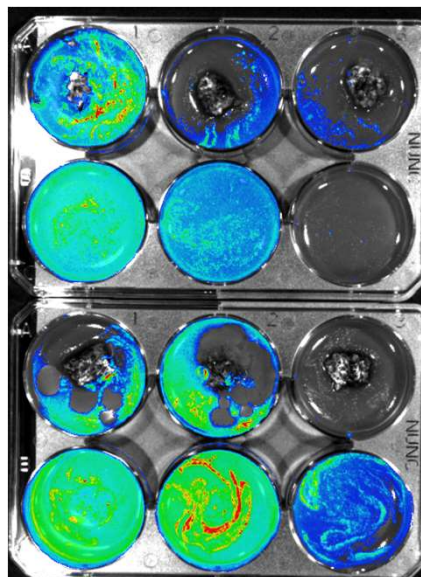

Bakteeribiosensorit- kuvannusmenetelmä

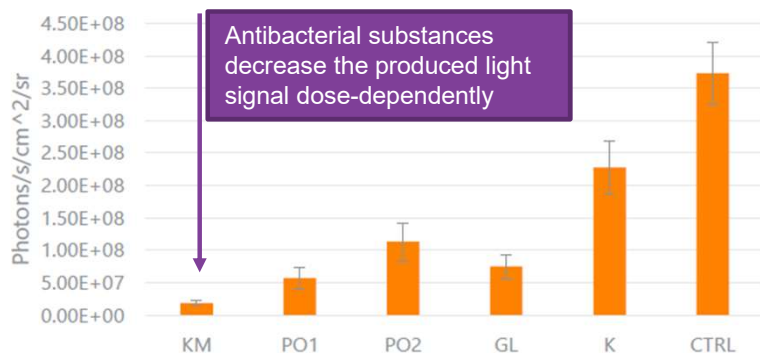
- Kuvannus tapahtuu Lago *in vivo* imaging laitteella Helsingin yliopiston tiloissa Meilahdessa
- Kaikenlaisia materiaaleja ja näytteitä voidaan kuvata, kunhan se onnistuu laittaa bakteerien kanssa samalle levylle.

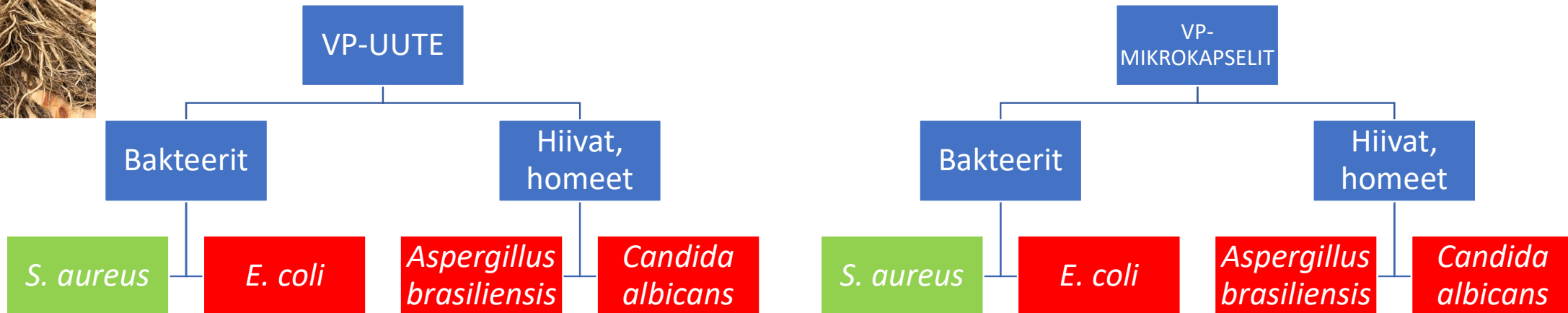
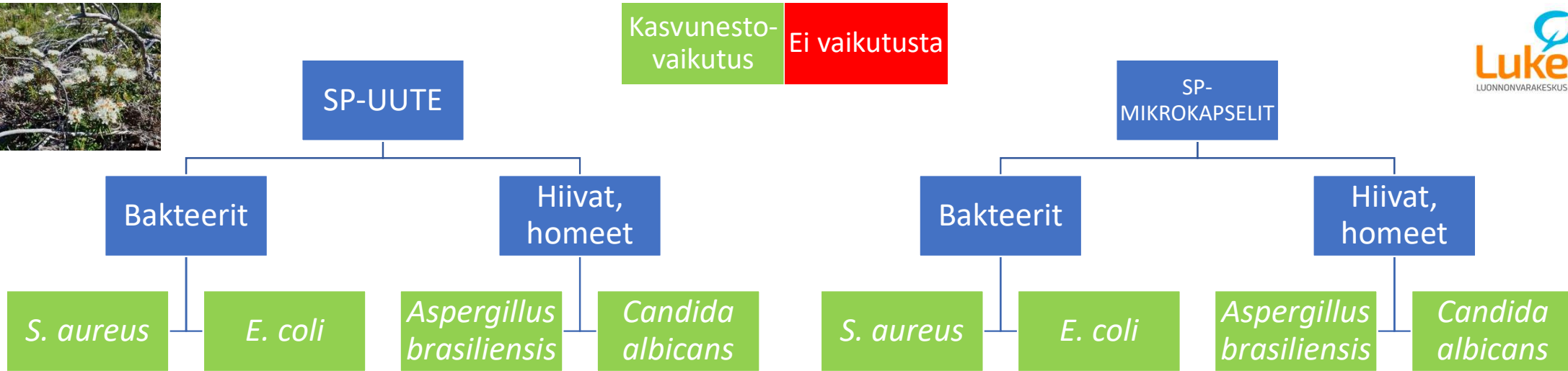

spectral
instruments
imaging

imageNum	label	Max Rad	Mean Rad	Min Rad	Sigma Rad
0	0	Photons/s/cm ² /sr	Photons/s/cm ² /sr	Photons/s/cm ² /sr	Photons/s/cm ² /sr
1	ROI 1	3.11e+9	1.09e+9	3.20e+8	2.19e+8
2	ROI 2	7.60e+8	2.43e+8	1.56e+7	5.05e+7
3	ROI 3	7.71e+8	1.84e+8	5.37e+6	9.16e+7

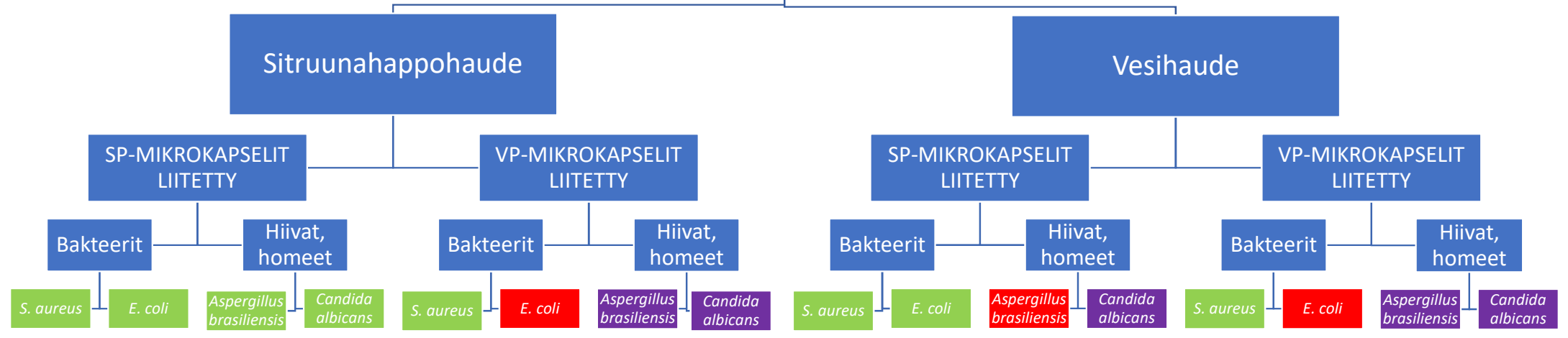

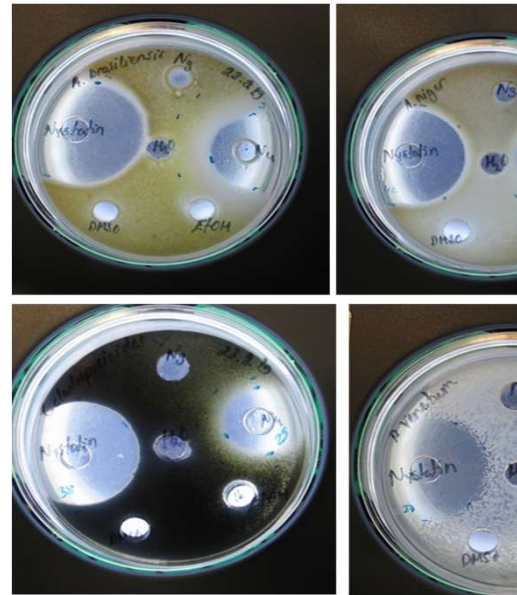
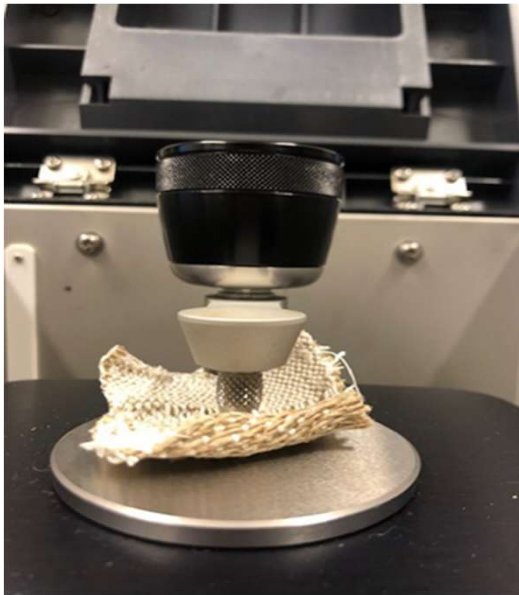

JACQUARD
Pellava/puuvilla

LABORATORIOANALYYSIT JA MATERIAALITESTAUKSET

- Mikroskopia ja kuvantaminen (esim. FESEM)
- Uutteiden kemiallinen koostumus, haihtuvat yhdisteet (esim. GC-MS)
- Antibakteeriset ja -fungaaliset ominaisuudet (valittuja bakteeri-, hiiva- ja homekantoja vastaan)
- Spektroskopia (esim. FTIR- ATR, Raman, väri)
- Pesukestävyystestit
- Haihtuvien yhdisteiden määrä ajan suhteen kiinteäfaasimikrouuttomenetelmällä yhdistettynä kaasukromatografimassaspektrometriin (SPME-GC-MS)
- UV-lämpötila-kosteus-vanhennustestit + murtovoima-venymätestit
- Toksisuustestaus (alustava)

A photograph of a wooden boardwalk path winding through a lush, green forest. The path is made of several parallel wooden planks, some of which are weathered and have small twigs or leaves on them. The surrounding vegetation is dense and vibrant, with various shades of green and some hints of autumnal colors. The lighting is bright, suggesting a sunny day. The word "KIITOS!" is overlaid in large, white, bold, sans-serif capital letters on the left side of the image.

KIITOS!